

SUOMEN LÄÄKETIETEEN SÄÄTIÖ TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2017

Suomen Lääketieteen Säätiö sr on vuonna 1960 perustettu suomalaista lääketieteellistä tutkimustyötä tukeva säätiö. Säätiö on kymmenen viime vuoden aikana jakanut apurahoja yhteensä yli 20 miljoonaa euroa.

Yksityishenkilöiden ja elinkeinoelämän tekemät lahjoitukset ovat keskeinen säätiön varojen lähde.

Kertomusvuonna apurahoja ja palkintoja myönnettiin noin 2,4 miljoonaa euroa 160 tutkijalle ja tutkimusryhmälle.

YLEISTÄ

Säätiön toiminnan tavoite on suomalaisen lääketieteellisen tutkimustyön ja koulutuksen tukeminen. Säätiö tukee erityisesti nuoria lääketieteen tutkijoita.

APURAHAT JA PALKINNOT

Vuonna 2017 säätiö myönsi yleisessä haussa apurahoja 1 981 500 euroa (vuonna 2016 2 040 000) 156 (170) tutkijalle. Käsiteltyjä apurahahakemuksia oli kaikkiaan 801 (676). Post doc poolista myönnettiin erillisissä hauissa yhteensä 135 000 euroa (265 000) kahdelle tutkijalle. Suomen Akatemian ja säätiöiden Terva-ohjelmassa ja säätiöiden yhteisessä Vuosisadan rakentajat hankkeessa myönnettiin kaksi apurahaa kahdelle tutkimusryhmälle yhteensä 328 000 euroa. Lisäksi myönnettiin Pohjolan ja Suomi -yhtiön lääketieteen palkinto 20 000 euroa emeritaprofessori ja yleislääketieteen erikoislääkäri Marjukka Mäkelälle. Myönnettyjen apurahojen ja palkintojen yhteissumma oli 2 426 500 euroa (2 320 000). Luettelo apurahojen saajista on liitteenä 3.

Apurahatarjontaa kehitetään pitkäjänteisesti. Vuonna 2010 apurahoihin lisättiin Eka-apuraha, 12 kuukauden tutkimusapuraha, vuonna 2013 tutkijatohtorin apuraha (post-doc) ja vuonna 2015 palaavan tutkijan apuraha. Toimintavuonna Suomen Akatemian kanssa käynnistettiin yhteistyö.

Tutkimustyötään aloittaville lääketieteen opiskelijoille ja liseniaateille jaettiin **Eka-apurahoina** 172 500 euroa (175 000). Apurahan saajia oli 69 (70) ja apurahan määrä 2 500 euroa.

Kannustusapurahoina nuorille väitöskirjaansa valmisteleville ja uraansa aloittaville tutkijoille myönnettiin kertomusvuonna 190 000 euroa (220 000). Apurahan saajia oli 38 (44). Apurahan määrä oli 5 000 euroa.

Tutkimusapurahat mahdollistavat 4, 8 tai 12 kuukauden päätoimisen työskentelyn tutkimuksen parissa. Näitä apurahoja myönnettiin 549 000 euroa (585 000) yhteensä 42 (38) tutkijalle. Apurahan määrä saajaa kohti oli apurahakauden pituuden mukaan 9 000 (29 kpl), 18 000 (7 kpl) tai 27 000 euroa (6 kpl).

Post doc pooli jakaa apurahoja tutkimukseen ulkomailla. Säätiöiden yhteisen poolin ansiosta ulkomaille lähtöön voi saada riittävän apurahan yhdellä hakemuksella. Pooliin kuuluvat 13 säätiötä ovat varanneet tarkoitukseen yhteensä 3,2 milj. euroa vuosittain. Vuonna 2017 säätiö myönsi kahdelle post doc –tutkijalle yhteensä 135 000 euroa.

Tutkimusryhmän perustajan apurahojen kohderyhmänä ovat väitelleet lääkärin. Nämä apurahat mahdollistavat päätoimisen tutkimuksen ilman päätoimen päivittäisiä velvoitteita 18 kuukauden ajaksi kolmen vuoden aikana. Apurahoja myönnettiin 5 (5) tutkijalle/tutkimusryhmälle yhteensä 950 000 euroa (960 000). Apurahan määrä oli 190 000 euroa kolmelle vuodelle. Lisäksi myönnettiin kaksi **Palaavan tutkijan apurahaa** suuruudeltaan 50 000 euroa.

Tieteellä terveyteen (TERVA) - akatemiaohjelma tukee rohkeita uusia tutkimusavauksia merkittävistä sairauksista aiheutuvien terveysongelmien ratkaisemiseksi. Ohjelmalla tavoitellaan tieteen uusiutumista ja korkeaa vaikuttavuutta, sekä myös uudenlaista yhteistyötä sairauksien tutkimusta tukevien rahoittajien ja säätiöiden kanssa. Yhteistyössä ovat mukana Aivosäätiö, Lastentautien tutkimussäätiö, Suomen Lääketieteen Säätiö ja Syöpäsäätiö.

Hakemuksia ohjelmaan tuli 119, joista valittiin 25 kansainväliseen paneeliin. Ohjelmaryhmä päätyi esittämään 7 hakemusta rahoitettavaksi Suomen Akatemialle ja säätiöille. Säätiö myönsi Terva-ohjelman apurahan 300 000 euroa professori Kirsi H. Pietiläisen johtamalle konsortiolle tutkimukseen Rasvakudoksen mitokondrio-aktiivisuuteen perustuva lihavuuden yksilöity hoito. Hankkeessa pureudutaan yhteen tärkeimmistä kansanterveydellisistä ongelmista, liikalihavuuteen. Hanke täyttää myös korkean kansainvälisen kunnianhimoisuuden tason. Rahoitus on yhteensä 1,5 miljoonaa euroa, josta Suomen Akatemian osuus on 1,2 miljoonaa euroa. (<http://www.aka.fi/TERVA>)

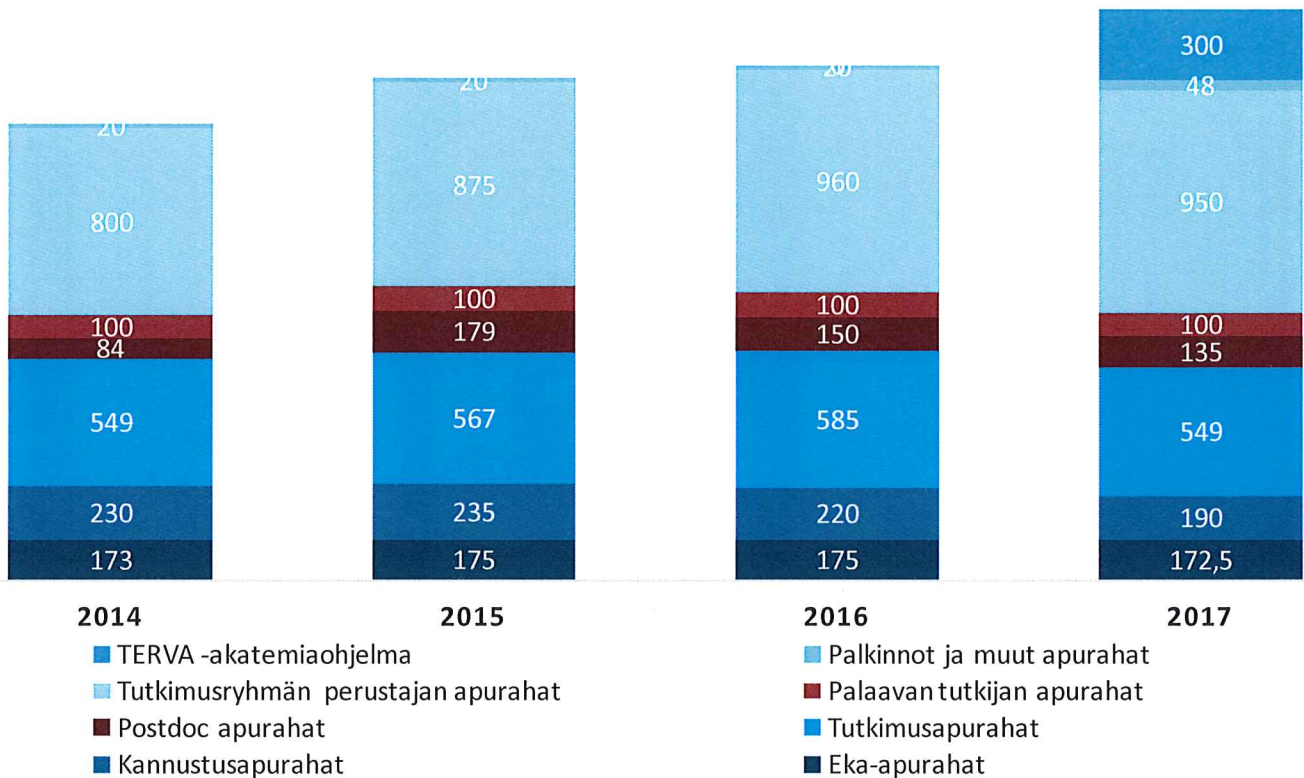
Säätiöiden yhteinen **Vuosisadan rakentajat** oli Suomen 100-vuotisjuhlan kunniaksi järjestetty avoin haastekilpailu, joka keskittyi nuoriin. Kilpailussa haettiin ideoita, jotka parantavat nuorten hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskunnassa nyt ja tulevaisuudessa. Kilpailu oli 44 suomalaisen säätiön ja rahaston yhteinen lahja satavuotiaalle Suomelle.

Säätiö osallistui kilpailuun rahoittamalla Elämän peili –hankkeetta 28 000 eurolla. Elämän Peili on mm. Oulun Yliopiston ja VTT:n yhteishanke, jonka tavoitteena on ohjata nuoria terveelliseen elämään. Hankkeen vastuullinen tutkija on professori Seppo Vainio Oulun yliopiston biokemian tiedekunnan Organogenesis- tutkimusryhmästä. Elämän peili on ohjelma, joka perustuu käyttäjän kehon biologisten tapahtumien mittaamiseen ja niiden pelillistämiseen. Ranneke mittaa solujen erittämiä eksosomeja, rekisteröi kehon tapahtumia ja esittää ne visuaalisesti ”bio-shakkilaudalla”, joka esimerkiksi reagoi käyttäjän kuulemiin stressaavia uutisiin.

Elämän peili –hankkeen saama rahoitus oli yhteensä 150 000 euroa ja palkintoon osallistuivat säätiön lisäksi Kulttuurirahasto ja Gyllenbergin säätiö. Koko kilpailun palkintosumma on 21 säätiön kesken yhteensä 2,45 miljoonaa euroa. (<http://vuosisadanrakentajat.fi/>)

Säätiö on eräs merkittävistä lääketieteellisen tutkimuksen tukijoista maassamme. Kuvassa 1. on esitetty toteutunut kehitys ja eri tarkoituksiin myönnetyt apurahat.

MYÖNNETYT APURAHAT TUHATTA EUROA

Kuva 1. Myönnettyt apurahat (1000 euroa) 2014-17.

LAHJOITUKSET

Kertomusvuonna säätiö vastaanotti Maija-Liisa Odellin testamenttilahjoituksen 89 735,55 euroa. Lahjoitus liitettiin kantarahastoon. Säätiö kiittää lahjoittajia saamastaan tuesta. Luettelo säätiön hallinnassa olevista rahastoista on liitteenä 2.

SÄÄTIÖN VAROJEN HOITO

Säätiön tavoitteena on pitkällä aikavälillä jakaa keskimääräistä omaisuuden reaalia nettotuottotasoa vastaava määrä apurahoina ja palkintoina. Vuosittain myönnettävien apurahojen määrä on ollut kymmenen vuoden aikana keskimäärin 3,5 prosenttia taseen omasta pääomasta.

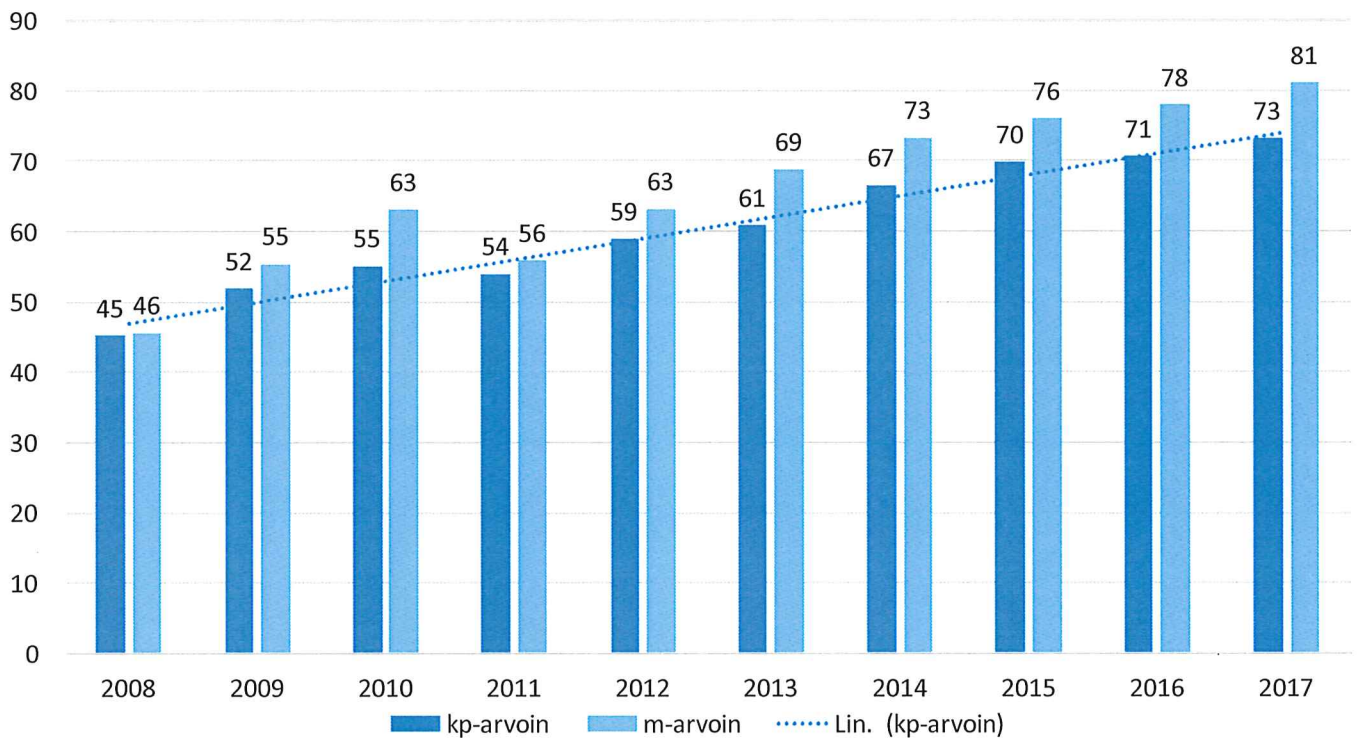
Säätiön varainhoidon ja sijoitustoiminnan tavoite on saavuttaa keskimäärin 6 prosenttia vuosittainen sijoitustuotto pitkällä aikavälillä. Tämä mahdollistaa apurahapolitiikan toteuttamisen ja sijoitusten reaaliarvon säilyttämisen. Säätiön sijoitukset on hajautettu eri omaisuusluokkiin ja maantieteellisesti tuotto ja riski huomioon ottaen. Hajauttamisella tuetaan tuottotavoitteen saavuttamista pitkällä aikavälillä. Osakkeiden osuus säätiön sijoituksista oli vuoden lopussa 61 prosenttia

(61). Sijoitusomaisuuden allokaatio vuoden lopussa ilmenee alla olevasta taulukosta:

Korkosijoitukset	33,8%
Osakkeet	61,0%
Vaihtoehtoiset sijoitukset	5,2%

Säätiön varainhoidon tulos kertomusvuodelta oli sijoitusmarkkinoihin nähden hyvä ja ylitti vertailuindeksin. Sijoitusomaisuuden tuotto oli 8,2%. Sijoitusomaisuuden markkina-arvo oli vuoden lopussa 81,1 M euroa (77,9) ja kirjanpitoarvo oli 73,3 miljoonaa euroa (70,7). Sijoitusomaisuuden kehitys viimeisen kymmenen vuoden aikana (miljoonaa euroa) on esitetty kuvassa 2.

SIJOITUSOMAISUUDEN KEHITYS MILJOONAA EUROA

Kuva 2. Sijoitusomaisuuden kehitys 2008-2017

Säätiöllä oli kolme varainhoitajaa. Salkunhoitajien menestymistä ja kuluja vertailaan vuosittain. Salkunhoitajat toimittavat sijoituksista myös vastuullisuustarkastelut. Kertomusvuonna salkunhoito kilpailutettiin ja salkunhoidon tehokkuuden kasvattamiseksi päätettiin keskittää kahdelle varainhoitajista. Muutokset toteutetaan vuoden 2018 aikana.

Säätiö on lisäksi salkun tuotto/riski suhteen parantamiseksi päättänyt allokoida 10-15% varoistaan vaihtoehtoisin sijoituksiin. Vaihtoehtoisten sijoitusten varainhoitoa tehdään yhteistyössä kahden palveluntarjoajan kanssa.

Säätiön ja rahastojen tilikauden tulos ennen rahastosiirtoja oli 3,0 M euroa (0,3), rahastosiirrot -1,4 M euroa (0,5) ja säätiön tilikauden ylijäämä 1,6 M euroa (0,8).

Säätiön tavoitteena on toimia kustannustehokkaasti. Viimeisen kymmenen vuoden aikana säätiön varsinaisen toiminnan kulut olivat 9,0% kulujen ja myönnettyjen apurahojen summasta. Vuonna 2017 kuluosuus oli 9,2% (9,1%).

Jaettu apurahasumma oli 3,4% taseen omasta pääomasta.

HALLINTO JA HENKILÖSTÖ

Säätiöllä oli toimintavuonna sääntöjen mukainen Duodecimin valtuuskunnan valitsema neuvottelukunta. Neuvottelukunta valitsee hallituksen jäsenet ja tilintarkastajat, käsittelee tilinpäätöksen ja toimintasuunnitelman sekä päättää hallintoelinten jäsenten palkkioista. Hallintoelinten jäsenet on todettu liitteessä 1.

Hallitus päättää apurahojen ja Pohjolan ja Suomi-yhtiön lääketieteen palkinnon jaosta, valvoo varainhankintaa ja hoitoa sekä laatii tilinpäätöksen ja toimintasuunnitelman. Hallitus on vahvistanut itselleen työjärjestyksen, apurahojen jakoperiaatteet, sijoitustoiminnan periaatteet ja säätiön lähipiiriohjeen. Nämä tarkistetaan vuosittain. Hallitus piti seitsemän kokousta ja lisäksi viestinnän kehittämiseen keskittyneen työpajan. Annukka Mickelsson ja asiamies vastasivat viestintäasioiden valmistelusta ja toteuttivat viestintätoimistojen kilpailutuksen.

Hallituksen apurahapäätökset valmisteltiin kolmessa asiantuntijaelimessä. Tutkimusryhmän perustajan ja Palaavan tutkijan apurahahakemukset arvioi säätiön apurahavaliokunta. Eka-, kannustus- ja tutkimusapurahahakemukset arvioi säätiön stipendivaliokunta. Post doc -hakemukset arvioi post doc -poolin asiantuntijaryhmä, jossa säätiön edustajina toimivat Oskari Heikinheimo ja Anne Remes. Suomen Akatemian Terva-ohjelman johtoryhmässä toimi Tapio Visakorpi.

Sijoituspäätösten valmistelusta vastasi toimikunta johon kuuluivat Hanna Hiidenpalo ja Harri Pynnä ja sihteerinä asiamies. Toimikunta kokoontui kaikkiaan kahdeksan kertaa.

Säätiön osa-aikaisena asiamiehenä toimi DI Jouni Lounasmaa. Toimistopalvelut ostetaan Duodecim-seuralta. Säätiön sihteerinä toimii HSO-sihtööri Marketta Kauristo.

Omaisuuksienhoito- ja taloushallinnon palvelut ostetaan alan yrityksiltä. Ennakonpidätyksen alaisia palkkioita maksetaan asiamiehen lisäksi hallituksen ja valiokuntien puheenjohtajille ja jäsenille. Hallituksen puheenjohtajan vuosipalkkio oli 9 200 euroa ja jäsenen palkkio 6 600 euroa. Valiokuntien puheenjohtajan palkkio oli 3 300 euroa ja jäsenen palkkio 2 200 euroa. Neuvottelukunnan puheenjohtajalle ja jäsenille ei makseta palkkiota.

RISKIENHALLINTA JA TOIMINTAPERIAATTEET

Hallitus vastaa strategia-asiakirjassa kuvatusa säätiön riskienhallintapolitiikasta ja valvoo sen toteuttamista. Asiamies vastaa hallituksen ohjeistuksen mukaan riskienhallinnan toteuttamisesta. Säätiöllä on hyväksytty sijoituspolitiikka, joka muodostaa sijoitustoiminnan riskienhallinnan ohjeen.

Taloudellisista riskeistä merkittävin on sijoitustoimintaan liittyvä epävarmuus. Sijoituksia hoidetaan suunnitelmallisesti ja niihin liittyvää riskiä hallitaan hajauttamalla sijoitukset varainhoitajien välillä, sijoituslajeittain ja maantieteellisesti.

Osa säätiön keskeisistä toiminnoista on ulkoistettu kustannustehokkuuden saavuttamiseksi (omaisuudenhoito, toimistopalvelut, taloushallinnon palvelut). Palvelujen laatuun liittyvää riskiä alennetaan valitsemalla palvelujen tarjoajat huolellisesti, säännöllisellä raportoinnilla ja seurannalla sekä kilpailuttamisella.

Säätiöllä on vastuuvakuutus, joka kattaa hallituksen ja asiamiehen toiminnan. Säätiöllä on myös luottamustehtävissä toimivien tapaturmavakuutus, joka on voimassa säätiön tehtävissä ja niihin liittyvillä matkoilla.

Hallitus tarkastelee säätiön toimintaan liittyviä riskejä kokouksissaan vähintään kerran vuodessa. Hallitus käsittelee vuosittain elokuun kokouksessaan strategian ja toimintaperiaatteet sekä hallituksen työjärjestyksen. Lisäksi hallitus arvioi vuosittain, miten apurahapolitiikalla parhaiten toteutetaan lääketieteellisen tutkimustyön ja koulutuksen tukemista. Hallitus arvioi toimintaansa vuosittain joulukuun kokouksessa. Säätiöllä on hallituksen vahvistama lähipiiriohje.

LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Säätiö raportoi toimintakertomuksessaan kaikki lähipiiritapahtumat (suppean lähipiirin kanssa) säätiölain ja säätiön hyvän hallintotavan mukaisesti. Säätiön lähipiiriin kuuluvat on kuvattu liitteessä 4.

Säätiön tavanomaiset lähipiiritoimet ovat:

- hallituksen jäsenille maksetaan vuosipalkkio säätiön neuvottelukunnan päätöksen mukaisesti
- tilintarkastajille maksetaan palkkio laskun mukaan
- työsuhteessa olevalle asiamiehelle maksetaan hallituksen päättämän työsopimuksen mukainen palkka
- apurahatoimikuntien jäsenille maksetaan neuvottelukunnan päättämä palkkio arvointityöstä. Toimikuntien jäsenet voivat muun luottamustoimen tai sukulaisuussuhteen takia kuulua säätiön lähipiiriin.
- säätiö ostaa sihteerin- ja taloushallintopalveluita Duodecimilta
- säätiö on vuokrannut Duodecimille omistamansa huoneiston osoitteessa Kalevankatu 11
- säätiön lähipiiriin kuuluville voidaan myöntää apurahoja samoin periaattein kuin muillekin apurahanhakijoille.

Säätiön osti toimintavuonna toimistopalveluita Suomalainen Lääkäriseura Duodecimilta. Palveluiden ostohinta ja toimitusehdot ovat samat kuin yleisesti markkinoilta hankittaessa.

Säätiön tavanomaisen apurahahaun ja tieteellisen arvioinnin tuloksena myönnettystä 160 apurahasta yksikään apurahaa ei kohdistunut säätiön lähipiiriin kuuluville. Säätiö ei ole antanut lainoja tai sitoumuksia lähipiiriin kuuluville. Neuvottelukunnalle ei ole maksettu palkkioita.

Yhteenvedo säätiön lähipiiritoimista suppeaan lähipiiriin kuuluvien kanssa on esitetty oheisessa taulukossa. Säätiöllä ei ole tiedossa muita lähipiiritoimia.

Lähipiirisuhde	Lähipiiritoimi	Euroa
Hallituksen jäsenet ja asiamies	Palkkiot ja palkat	-77 060 euroa (-73 700)
Säätiön tilintarkastajat: tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy, päävastuullisena tilintarkastajana KTM Jouko Malinen KHT ja KTM Anu Koivisto KHT, varalla KTM Riitta Hallio KHT	Palkkio	-11 195 euroa (-19 122)
Säätiön perustaja Duodecim ry	Ostopalvelus sopimus toimistopalveluista	-20 455 euroa (-19 836)
Säätiön perustaja Duodecim ry	Säätiön huoneiston vuokrasopimus	+18 572 euroa (18 432)
Kiinteistö Oy Ykstoista, Duodecimin konserniin kuuluva tytäryhtiö	Yhtiövastikkeet	-3004 euroa (-2311)
Apurahat lähipiiriin kuuluvien perheenjäsenille tai sukulaisille	Apurahat	0 euroa (-27 000)

Säätiöllä ei ollut tavanomaisesta poikkeavia lähipiiritoimia vuonna 2017.

KULUVAN VUODEN NÄKYMÄT

Hallitus hyväksyi toimintasuunnitelmaan sisältyvän ehdotuksen, jonka mukaan vuoden 2018 talousarviossa varataan myönnettäväksi apurahoina ja palkintoina yhteensä noin 2,2 miljoonaa euroa.

Säätiön tarkoituksen toteuttamiseksi säätiö pyrkii edelleen tunnettavuutensa lisäämiseen sekä mahdollisten lahjoittajien että lääketieteen tutkijoiden keskuudessa. Tavoitteeseen pääsemiseksi säätiö on käynnistänyt yhteistyön viestintätoimiston kanssa. Alkuvuonna luodaan suunnitelma viestinnän strategiseen kehittämiseen, toteutetaan sidosryhmille suunnattu tunnettuuskysely ja käynnistetään suunnitelman mukaiset toimenpiteet.

Säätiö osallistuu Suomen Akatemian ja lääketiedettä tukevien säätiöiden yhteiseen Tieteellä terveyteen –akatemiaohjelmaan yhteensä 300 000 eurolla kolmen vuoden aikana. Ohjelma tavoittelee rohkeita uusia tutkimusavauksia merkittävistä kroonisista kansansairauksista ja ei-tarttuvista sairauksista aiheutuvien terveysongelmien ratkaisemiseksi.

Sijoituspäätösten valmistelua vahvistetaan vakinaistamalla sijoitustoimikunnan toiminta. Toimikunnalle laaditaan työjärjestys, jossa kuvataan sen rooli ja tehtävät.

Säätiön apurahajärjestelmä uusitaan ja otetaan käyttöön Rimbart-järjestelmä.

Vuonna 2017 aloitettua säätiöyhteistyön kehittämistä jatketaan.

Säätiölle laaditaan henkilötietojen käsittelyä koskeva toimintaohje.

- LIITE 1 hallintoelinten jäsenet
- LIITE 2 rahastot 31.12.2017
- LIITE 3 palkintojen ja apurahojen saajat
- LIITE 4 säätiön lähipiiri

Helsingissä 12 päivänä maaliskuuta 2018

Anne Remes
puheenjohtaja

Annukka Mickelsson
varapuheenjohtaja

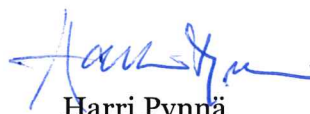
Klaus Elenius

Oskari Heikinheimo

Hanna Hiidenpalo

Harri Pynnä

LIITE 4 SÄÄTIÖN LÄHIPIIRI

Säätiön lähipiiriin kuuluvat:

1. säätiön hallituksen jäsenet ja asiamies
2. säätiön tilintarkastajat
3. säätiön perustaja Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ry ("Duodecim") ja sen hallitus
4. Duodecimin tytäryhtiöt ja tytäryhtiöiden hallitukset sekä toimitusjohtajat: Kustannus Oy Duodecim, Kiinteistö Oy Viktorinranta, Kiinteistö Oy Ykstoista (samaa kirjanpidolliseen konserniin kuuluvina) sekä Lydia ja Karl G. Lindbergin Duodecim-säätiö sr
5. Duodecimin ja sen tytäryhtiöiden tilintarkastajat
6. edellä tarkoitettujen ihmisten perheenjäsenet (avo- ja aviopuolisot, lapset, lasten puoliset, lastenlapset, vanhemmat ja isovanhemmat)
7. edellä tarkoitettujen ihmisten muut lähisukulaiset (sisarukset ja näiden avo- ja aviopuolisot, lapset, lastenlapset, vanhemmat ja isovanhemmat)
8. edellä tarkoitettujen ihmisten tai yhdessä toimivien ihmisten määräysvallassa olevat yhteisöt ja säätiöt.

Säätiön suppeaan lähipiiriin eivät kuulu kohdan 7 henkilöt eivätkä heidän osaltaan kohdan 8 yhteisöt ja säätiöt.